

Inventarisatie naleefniveau rookvrije horeca najaar 2015

Sinds 1 juli 2008 geldt in de horeca, sport-, kunst- en cultuursector een rookverbod. Op basis van de Hoge Raad uitspraak van 10 oktober 2014 en de wetwijziging per 1 januari 2015 is de uitzondering voor kleine cafés zonder personeel komen te vervallen. Sindsdien geldt het rookverbod weer voor de gehele horeca.

In opdracht van de NVWA heeft onderzoeks- en adviesbureau INTRAVAL tussen december 2008/januari 2009 en december 2010/januari 2011 negen kwartaalmetingen uitgevoerd. In die metingen is gekeken naar de mate waarin horecagelegenheden het rookverbod naleven. Per kwartaal zijn ruim 600 aselect gekozen horecabedrijven geobserveerd in 25 geselecteerde gemeenten. Deze gemeenten vormen een goede dwarsdoorsnede van Nederland. Er is een verdeling gemaakt over zes horecacategorieën: café en discotheek; restaurant; cafetaria en snackbar; sportkantine; kunst en cultuur (theater, bioscoop, museum); hotel en recreatie. De negen kwartaalmetingen laten zien dat de categorieën restaurant, cafetaria en snackbar, sportkantine, kunst en cultuur en hotel en recreatie goeddeels rookvrij zijn. In deze vijf categorieën is daarom de frequentie verlaagd naar één keer per jaar in het najaar. De meting van alle hoofdcategorieën heet de totaalmeting. In september/oktober is de najaarmeting 2015 uitgevoerd.

In paragraaf 2 van deze factsheet komen de bevindingen van de meting in het najaar van 2015 van de oorspronkelijke zes horecacategorieën aan bod. Hierbij maken we een vergelijking met de totaalmetingen najaar 2009 en najaar 2014. Voor de vergelijking zijn van deze metingen de resultaten van de hoofdcategorie café en discotheek samengenomen (in totaal een vergelijkbare steekproef van 100 per meting). In paragraaf 3 presenteren we de resultaten van de hoofdcategorie café en discotheek, onderverdeeld naar de subcategorieën discotheken, eetcafés, cafés die niet onder de uitzondering vielen en cafés die wel onder de uitzondering vielen. Deze resultaten vergelijken we met de voorjaarmetingen 2011 en 2015. We beginnen met het vermelden van de belangrijkste resultaten in paragraaf 1.

1. Belangrijkste resultaten

- In het najaar van 2015 zijn bijna alle horecagelegenheden rookvrij: 93% - 100%. Van de hoofdcategorie café en discotheek is 93% rookvrij.
- Ook het percentage horecagelegenheden waar geen asbakken op de tafel of bar staan loopt uiteen van 93% (café en discotheek) tot 100% (restaurant, kunst en cultuur en hotel en recreatie).
- Tussen het najaar van 2014 en het voorjaar van 2015 is het naleefpercentage bij cafés die onder de uitzondering vielen, en waar roken was toegestaan tot 10 oktober 2014, gestegen: van 41% naar 88%. Deze stijging heeft zich in het najaar van 2015 (81%) niet verder voortgezet.

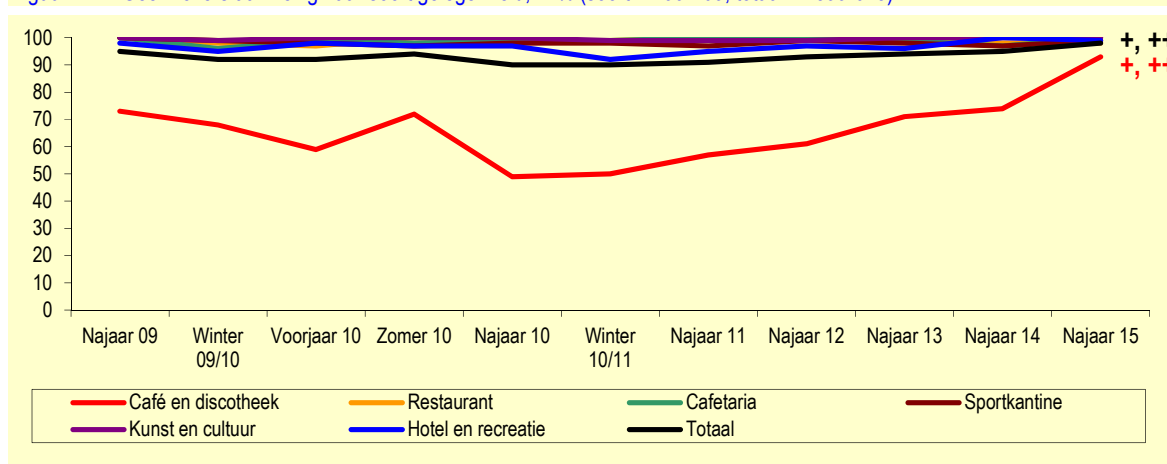
2. Resultaten zes hoofdcategorieën

In dit deel presenteren we de resultaten van de zes hoofdcategorieën: cafés en discotheken (inclusief eetcafés, exclusief cafés die onder de uitzondering vielen); restaurants; cafetaria's en snackbars; sportkantines; kunst en cultuur; hotels en recreatiegelegenheden. We vergelijken de laatste meting in het najaar van 2015 met de najaarmeting 2009 en de najaarmeting 2014.

Geen rokers

In het overgrote deel van de horecagelegenheden wordt op het moment van de observaties niet gerookt (figuur 1). Al sinds de eerste meting zijn bij 90% of meer van alle horecagelegenheden geen rokers aanwezig. Het totale percentage horecagelegenheden waar geen rokers aanwezig zijn, ligt in het najaar van 2015 met 98% significant hoger dan in het najaar van 2009 en van 2014 (beide 95%). Bij de categorie cafés en discotheken is het percentage gelegenheden waar geen rokers aanwezig zijn significant gestegen tussen najaar 2014 (74%) en najaar 2015 (93%). Ook ten opzichte van het najaar 2009 is er sprake van een significante stijging, toen lag het percentage nog op 73%.

Figuur 1 Geen rokers aanwezig naar soort gelegenheid, in % (soort: n=99-109; totaal N=599-623)

	Café en discotheek ^{+, ++}	Restaurant	Cafeteria	Sportkantine	Kunst en cultuur	Hotel en recreatie	Totaal ^{+, ++}
Najaar 09	73	100	100	100	100	98	95
Najaar 10	49	99	99	98	100	98	90
Najaar 11	57	100	100	97	99	95	91
Najaar 12	61	99	100	99	99	97	93
Najaar 13	71	99	99	98	100	96	94
Najaar 14	74	98	97	97	100	100	95
Najaar 15	93	98	100	99	100	99	98

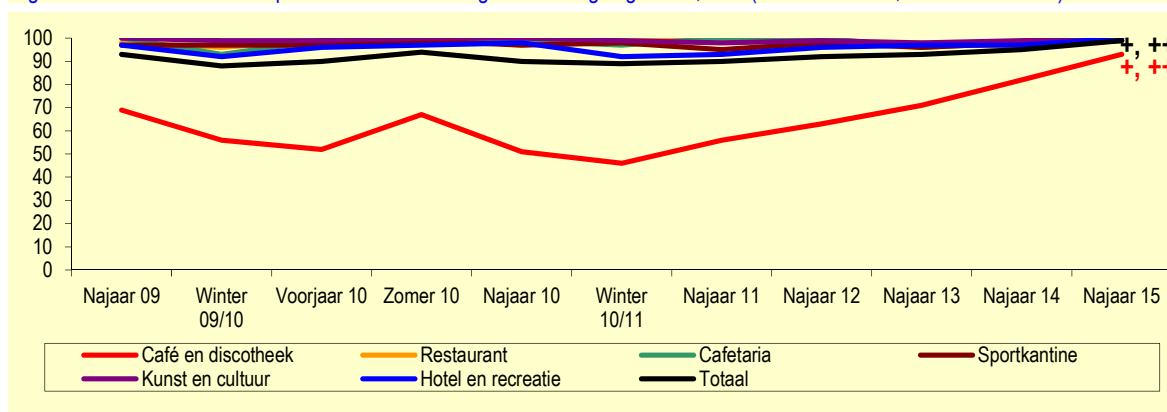
+ Significante stijging tussen meting najaar 2009 en meting najaar 2015, $p < 0,05$.

++ Significante stijging tussen meting najaar 2014 en meting najaar 2015, $p < 0,05$.

Geen asbakken

In bijna alle horecagelegenheden (99%) staan in het najaar van 2015 geen asbakken op tafels/bar (figuur 2). Dit is een stijging ten opzichte van het najaar van 2009 (93%) en het najaar van 2014 (95%). In de categorie cafés en discotheken is het percentage gelegenheden waar geen asbakken op de tafels/bar staan gestegen van 82% in het najaar van 2014 naar 93% in het najaar van 2015. Het percentage in het najaar van 2015 ligt eveneens significant hoger dan in het najaar van 2009 (69%).

Figuur 2 Geen asbakken op de tafels/bar aanwezig naar soort gelegenheid, in % (soort: n=99-109; totaal N=599-623)

	Café en discotheek ^{+, ++}	Restaurant	Cafeteria	Sportkantine	Kunst en cultuur	Hotel en recreatie	Totaal ^{+, ++}
Najaar 09	69	98	100	97	100	97	93
Najaar 10	51	97	99	97	100	98	90
Najaar 11	56	100	100	95	98	93	90
Najaar 12	63	98	100	98	99	96	92
Najaar 13	71	98	96	96	98	97	93
Najaar 14	82	96	98	98	99	97	95
Najaar 15	93	100	99	99	100	100	99

+ Significante stijging tussen meting najaar 2009 en meting najaar 2015, $p < 0,05$.

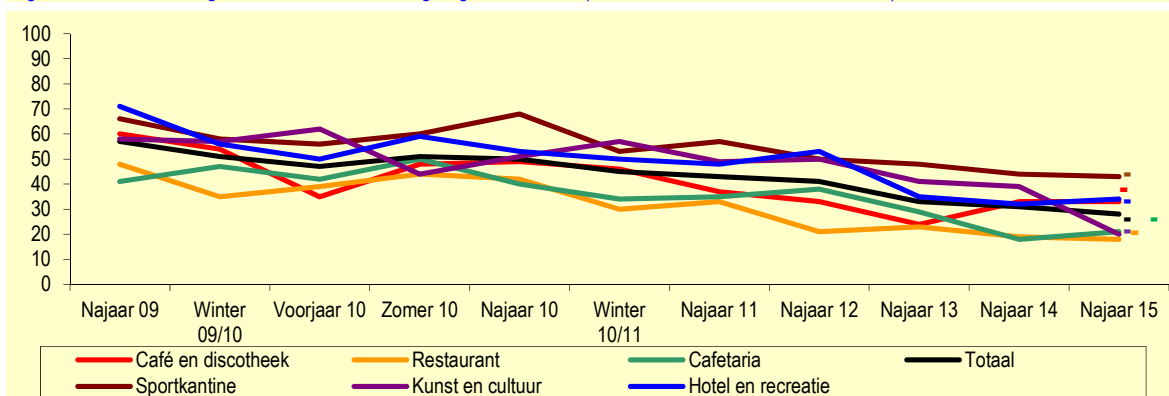
++ Significante stijging tussen meting najaar 2014 en meting najaar 2015, $p < 0,05$.

Aanduiding

In de metingen is ook gekeken of het rookverbod in de horecagelegenheden wordt aangeduid. Het aanduiden is één van de maatregelen die bijdraagt aan een goed rookbeleid. Tevens schept het duidelijkheid voor het publiek.

Gemiddeld heeft in het najaar van 2015 ruim een kwart (28%) van alle horecagelegenheden een verplichte aanduiding van het rookverbod (figuur 3). Tussen het najaar van 2009 en het najaar van 2015 is er sprake van een daling in het percentage horecagelegenheden met een aanduiding van 57% naar 28%. De daling in het najaar van 2015 ten opzichte van het najaar van 2009 doet zich voor bij alle afzonderlijke categorieën.

Figuur 3 Aanduiding rookverbod naar soort gelegenheid, in % (soort: n=99-109; totaal N=599-623)

	Café en discotheek	Restaurant	Cafeteria	Sportkantine	Kunst en Cultuur	Hotel en recreatie	Totaal
Najaar 09	61	48	41	66	58	71	57
Najaar 10	49	42	40	68	51	53	50
Najaar 11	37	33	35	57	49	48	43
Najaar 12	33	21	38	50	50	53	41
Najaar 13	24	23	29	48	41	35	33
Najaar 14	33	19	18	44	39	32	31
Najaar 15	33	18	21	43	20	34	28

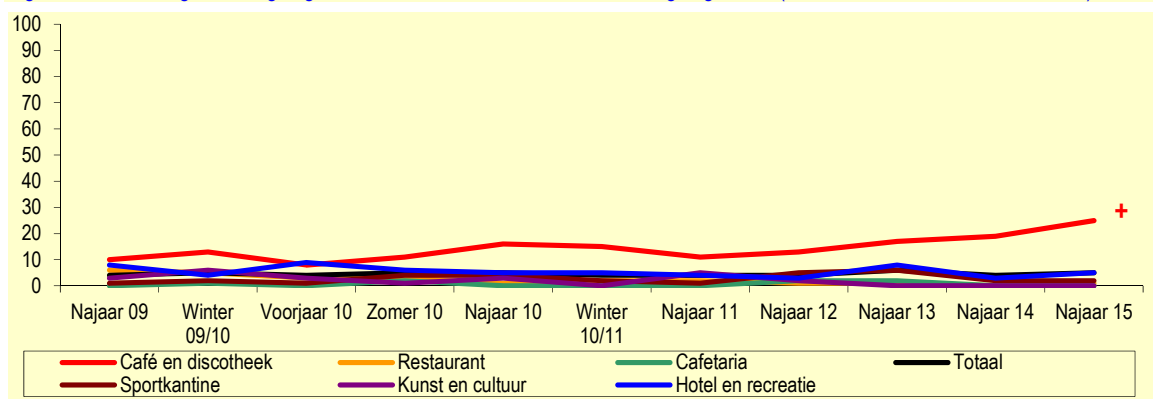
*Significante daling tussen meting najaar 2009 en meting najaar 2015, $p < 0,05$.

Rookruimtes

De Tabakswet zondert rookruimtes uit van het rookverbod. Aan zo'n ruimte worden enkele specifieke eisen gesteld. Een rookruimte moet met een deur zijn afgesloten en mag geen rookoverlast geven in de aangrenzende ruimten. In de rookruimten mogen geen werkzaamheden worden verricht en de rookruimte mag geen doorgang zijn naar andere ruimten, zoals toiletten en een uitgang. Verder moet de rookruimte worden aangeduid als een rookruimte. Bedrijven zijn overigens niet verplicht om een rookruimte in te richten.

Een beperkt deel (5%) van de horecagelegenheden heeft in het najaar van 2015 een rookruimte (figuur 4). In het najaar van 2009 en van 2014 lag dit totale percentage op hetzelfde niveau (beide 4%). Cafés en discotheeken hebben vaker een rookruimte dan de overige horecagelegenheden. Tijdens de laatste meting ligt dit percentage op 25% en is daarmee significant hoger vergeleken met het najaar van 2009 (10%).

Figuur 4 Percentage horecagelegenheden met een rookruimte naar soort gelegenheid (soort: n=99-109; totaal N=599-623)

	Café en discotheek*	Restaurant	Cafeteria	Sportkantine	Kunst en cultuur	Hotel en recreatie	Totaal
Najaar 09	10	6	0	1	3	7	4
Najaar 10	16	1	0	4	3	5	5
Najaar 11	11	2	0	4	1	5	4
Najaar 12	13	1	2	5	2	3	4
Najaar 13	17	1	2	6	0	8	6
Najaar 14	19	0	0	2	0	3	4
Najaar 15	25	1	0	2	0	5	5

*Significante stijging tussen meting najaar 2009 en meting najaar 2015, $p < 0,05$.

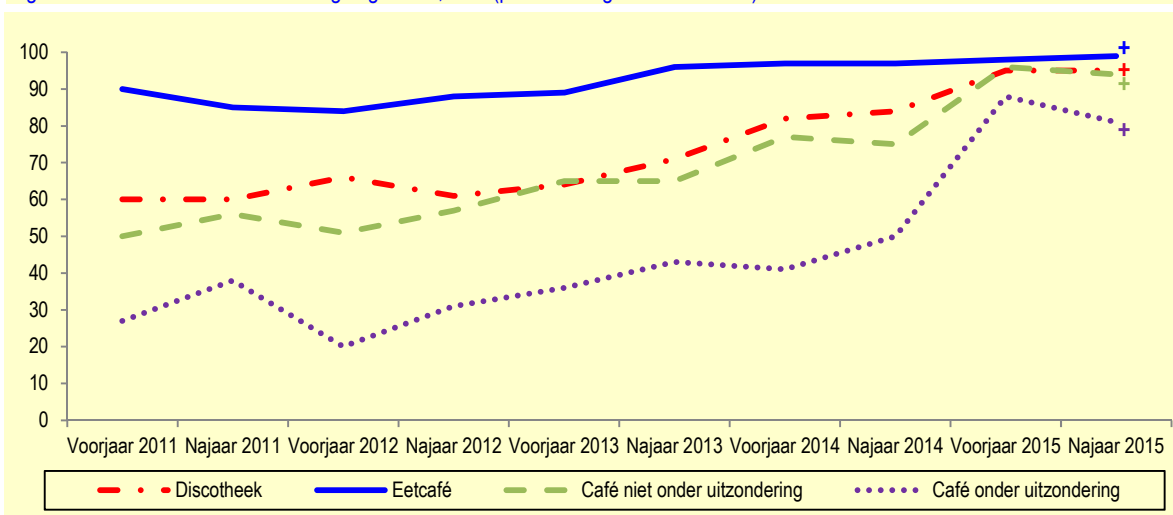
3. Resultaten per subcategorie café en discotheek

In deze paragraaf behandelen we de resultaten van de (deel)voor- en najaarmetingen 2011 tot en met najaar 2015 van de vier subcategorieën (discotheeken, eetcafés, cafés niet onder de uitzondering, cafés onder de uitzondering) die behoren tot de hoofdcategorie café en discotheek. Hierbij worden de resultaten van de voorjaarmeting 2011 en voorjaarmeting 2015 vergeleken met de resultaten van de laatste meting in het najaar van 2015.

Geen rokers

Tijdens de observaties is gekeken of de aanwezigen wel of niet roken. De tien metingen laten zien dat de eetcafés vrijwel rookvrij zijn: najaar 2015: 99%; voorjaar 2015: 98%; voorjaar 2011: 90% (figuur 5). Bij de overige drie subcategorieën is er sprake van een sterke stijging van het percentage dat rookvrij is ten opzichte van de meting in het voorjaar van 2011. Van de discotheeken is in het najaar van 2015 95% rookvrij, hetgeen significant hoger ligt dan in het voorjaar van 2011 (60%). Bij de cafés die niet onder de uitzondering vielen, stijgt het aantal rookvrije bedrijven eveneens: van 50% in het voorjaar van 2011 naar 94% in het najaar van 2015. De stijging tussen het najaar van 2014 en het voorjaar van 2015 bij de cafés die wel onder de uitzondering vielen, en waar roken was toegestaan tot 10 oktober 2014, heeft zich niet verder voortgezet. In het najaar van 2015 is 81% van deze gelegenheden rookvrij, in het voorjaar van 2015 lag dit op 88%.

Figuur 5 Geen rokers naar soort gelegenheid, in % (per subcategorie: n=100-110)

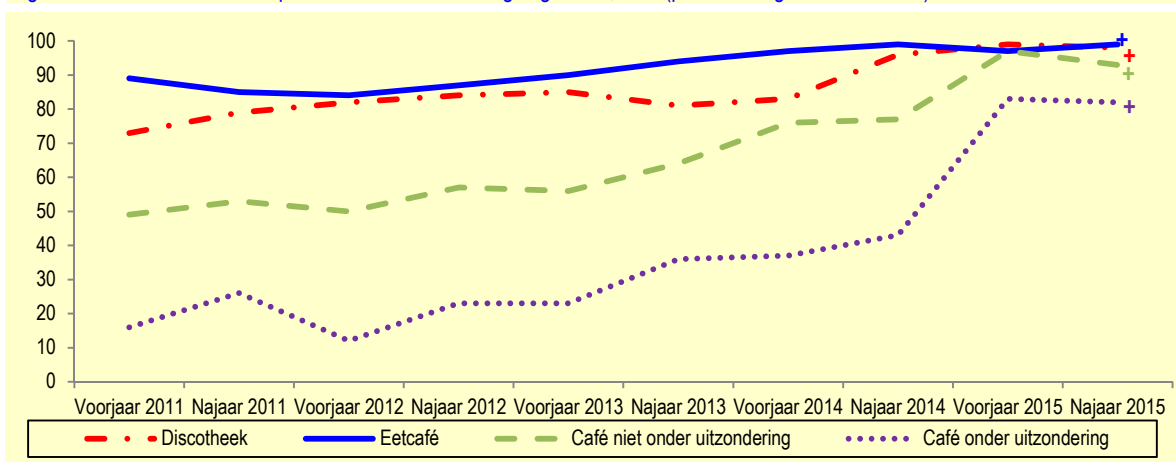
	Discotheek +	Eetcafé +	Café niet onder uitzondering +	Café onder uitzondering +
Voorjaar 11	60	90	50	27
Voorjaar 12	66	84	51	20
Voorjaar 13	64	89	65	36
Voorjaar 14	82	97	77	41
Voorjaar 15	95	98	96	88
Najaar 15	95	99	94	81

+ Significante stijging tussen meting voorjaar 2011 en meting najaar 2015, $p < 0,05$.

Geen asbakken

Uit de tien metingen blijkt dat de asbak nagenoeg is verdwenen uit de discotheeken en eetcafés: najaar 2015: 98% en 99% (figuur 6). Voor cafés die niet onder de uitzondering vielen ligt dit percentage op 93%, terwijl dit in het voorjaar van 2011 met 49% aanzienlijk minder was. In cafés die onder de uitzondering vielen, verdwijnt de asbak ook in een groeiend aantal bedrijven van tafel/bar; 16% in het voorjaar van 2011 versus 82% in het najaar van 2015. Ook hier geldt dat de stijging die zich tussen najaar 2014 (43%) en voorjaar 2015 (83%) heeft voorgedaan, zich niet verder heeft doorgezet.

Figuur 6 Geen asbakken op de tafels/bar naar soort gelegenheid, in % (per subcategorie: n=100-110)

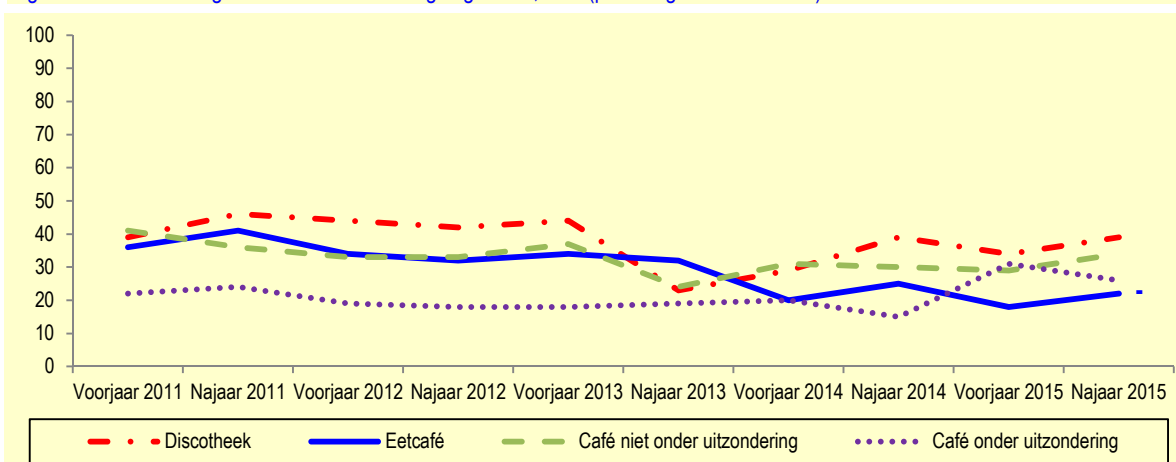
	Discotheek +	Eetcafé +	Café niet onder uitzondering +	Café onder uitzondering +
Voorjaar 11	73	89	49	16
Voorjaar 12	82	84	50	12
Voorjaar 13	85	90	56	23
Voorjaar 14	83	97	76	37
Voorjaar 15	99	97	97	83
Najaar 15	98	99	93	82

+ Significante stijging tussen meting voorjaar 2011 en meting najaar 2015, $p < 0,05$.

Aanduiding

Tegenover de stijging van het aantal rookvrije bedrijven staat een daling van het aantal bedrijven dat het rookverbod aanduidt (figuur 7). Bij de eetcafés duidt 22% van de gelegenheden in het najaar van 2015 het rookverbod aan. Dat is 14 procentpunt minder dan in het voorjaar van 2011 (36%).

Figuur 7 Aanduiding rookverbod naar soort gelegenheid, in % (per categorie: n=100-110)

	Discotheek	Eetcafé -	Café niet onder uitzondering	Café onder uitzondering
Voorjaar 11	39	36	41	22
Voorjaar 12	44	34	33	19
Voorjaar 13	44	34	37	18
Voorjaar 14	29	20	31	20
Voorjaar 15	34	18	29	31
Najaar 15	39	22	34	26

- Significante daling tussen meting voorjaar 2011 en meting najaar 2015, $p < 0,05$.

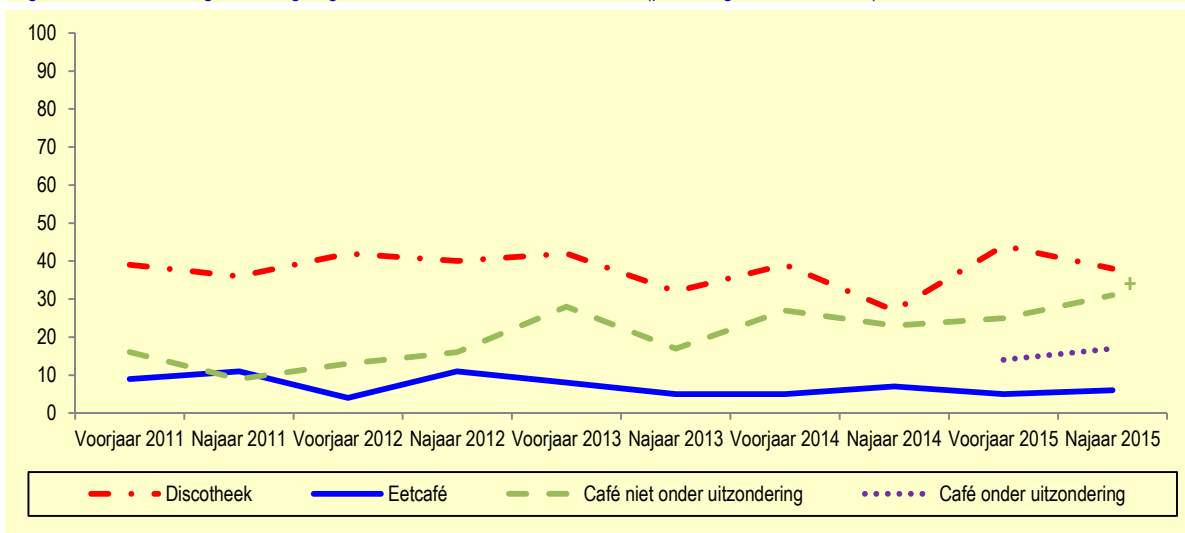
Ook is gekeken waar de aanduiding zich bevindt. In alle tien metingen hebben de verschillende soorten horecabedrijven de aanduiding op het raam of de deur, zodat deze van buiten zichtbaar is. Hierin zijn geen opvallende veranderingen te zien.

Rookruimtes

Gekeken is of er rookruimtes aanwezig zijn in het horecabedrijf. Van cafés die niet onder de uitzondering vielen heeft 31% in het najaar van 2015 een rookruimte (figuur 8). In het voorjaar van 2011 lag dit percentage nog op

16%. Bij de eetcafés ligt dat percentage (6%) beduidend lager. Van de cafés die onder de uitzondering vielen heeft in het najaar van 2015 17% een rookruimte, in het voorjaar van 2015 lag dit met 14% op een vergelijkbaar niveau.

Figuur 8 Percentage horecagelegenheden met een rookruimte, in % (per categorie: n=100-110)

	Discotheek	Eetcafé	Café niet onder uitzondering	Café onder uitzondering
Voorjaar 11	39	9	16	-
Voorjaar 12	42	4	13	-
Voorjaar 13	42	8	28	-
Voorjaar 14	39	5	27	-
Voorjaar 15	44	5	25	14
Najaar 15	38	6	31	17

+ Significante stijging tussen meting voorjaar 2011 en meting najaar 2015, $p < 0,05$.

Zoals reeds vermeld mogen in de rookruimten geen werkzaamheden worden verricht. In het najaar van 2015 is dit in 10% van de discotheeken echter wel het geval, terwijl in 3% van de cafés die niet onder de uitzondering vielen werkzaamheden worden verricht in de rookruimte. In de eetcafés is tijdens het observeren geen personeel in de rookruimtes waargenomen.